

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI MUSTAQIL FIKRLASHGA O'RGATISH VAZIFALARI

*Djabbarova Sadoqat Anvarbekovna - Urganch davlat universiteti maktabgacha ta'lim mutaxassisligi
2 - kurs magistranti*

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, fikrlash, bola, o'yin, ijodiy fikrlash, mantiqiy tafakkur, qiyoslash, analiz, sintez, abstraktsiya, spesifikat.

Annotatsiya: Katta yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolaning tasavvuri kattalarning ijodiy tasavvuriga yaqinlashishi mumkin. Biroq, bu ijodkorlik amalga oshirilmaydi, samarasiz, bola buni "o'zi uchun" qiladi. Maktabgacha yoshdagi bolaning faol tasavvurining asosi o'yinda amalga oshiriladi. Shu sabab mustaqil fikrlash jarayonida o'yin faoliyati yetakchi o'rinni egallaydi.

KIRISH

Maktabgacha yoshdagi bolalarning mustaqil fikrlashi bugungi kundagi eng muhim talablardan biridir. Bola o'zi mustaqil fikrlay olsagina u kelajakda o'z o'rnini hech qiynalmasdan topa oladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoev: "Biz yoshlarga oid davlat siyosatini hech og'ishmasdan, qat'iyat bilan davom ettiramiz. Nafaqat davom ettiramiz, balki bu siyosatni eng ustuvor vazifamiz sifatida bugun zamon talab qilayotgan yuksak darajaga ko'taramiz. Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyatga ega bo'lib, dunyo miqyosida o'z tengdoshlariga hech qaysi sohada bo'sh kelmaydigan insonlar bo'lib kamol topishi, baxtli bo'lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz"⁷ degan edilar. Yana, 2020-yil 1-oktabrda "Bugun biz yashayotgan jamiyatga yangi fikr, yangi g'oya, eng muhimi, islohotlarni amalga oshirishga qodir bo'lgan yangi avlod kadrlari kerak"⁸

Shubhasiz, yosh avlodning zamon talablariga munosib, mustaqil fikr-qarashiga ega, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyat sohibi va dunyoning har bir burjidagi tengdoshi bilan erkin muloqotga kirisha oladigan shaxs bo'lib kamol topishida adabiyot va san'atning roli beqiyosdir. Shu sababdan ham maktabgacha yoshdagi bolalarni

⁷ Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz // Xalq so'zi 2016 - yil 16 - dekabr.

⁸ Sh.Mirziyoyev. O'qituvchi va murabbiylar – Yangi O'zbekistonni barpo etishda katta kuch, tayanchimiz va suyanchimizdir. "Yangi O'zbekiston", 2020-yil 1-oktabr 3-bet.

mustaqil fikrlashga o'rgatish, kelajakda ularni yetuk, barkamol shaxs bo'lib yetishishiga, yurtimizni yanada ravnaq toptirishiga zamin yaratadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI:

Maktabgacha yoshdagi bolalarda mustaqil, fikrlashni rivojlantirish, komil inson sifatida voyaga yetkazish muammosi xalq pedagogikasi va mutafakkirlarimiz diqqat markazida turgan.

Bugungi kunda O'zbekistonda ham olimlar tomonidan mustaqil fikrlashga o'rgatish bo'yicha ko'plab tadqiqot ishlarini olib bormoqda. V.M.Karimova, R.Sunnatova, Q.Husanboyeva kabilar mustaqil fikrlashga oid "Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatish", "Yuqori sinf o'quvchilarining adabiyot darslarida mustaqil fikrlashga o'rgatish" kabi ko'plab tadqiqotlar olib bordi hamda o'quv uslubiy qo'llanmalar, hamda shu borada kitoblar chop qildirgan. Biroq, yurtimizda maktabgacha yoshdagi bolalarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish yetarlicha o'rganilmagan.

METODLAR: tarixiy, retrospektiv va nazariy-uslubiy manbalarni tahlil qilish, olingan ma'lumotlarni umumlashtirish va sharhlash, kuzatish, suhbat, anketa, kontent tahlil, kvalimetriya va ekspert baholash.

NATIJALAR VA MUHOKAMA:

Bolada fikrlashni rivojlantirishning ahamiyati shundaki, aynan fikrlash tufayli hayotning ko'plab hodisalarini asoslash, mavhum tushunchalarni tushuntirish, bolani o'z nuqtai nazarini himoya qilishga o'rgatish mumkin. Fikrlash orqali murakkab matematik teoremlar va oddiy dunyoviy hukmlar quriladi. Bu dunyoni va boshqalarni oqilona baholashga, "hayot" deb ataladigan vaqt oqimining butun murakkab jarayonini tushunishga yordam beradi. Farzandning to'g'ri fikrlash, fikr yuritish va harakat qilish qobiliyatini rivojlantirib, takomillashtirish orqaligina aqli raso inson bo'lib yetishishiga ishonaman. Mening ish tajribam aynan shu jiddiy va hayotiy masalada unga yordam berishga qaratilgan. To'g'ri fikrlashning asosiy usullari mavjud - taqqoslash, tahlil va sintez, mavhumlashtirish va umumlashtirish, konkretlashtirish. Bu usullarning barchasi maktabgacha yoshda ham ishlab chiqilishi kerak, chunki fikrlashning rivojlanishi maktabgacha yoshdagi bolaning tarbiyasiga ta'sir qiladi, ijobiy xarakter xususiyatlari rivojlanadi, o'zining yaxshi fazilatlarini, mehnat qobiliyatini, faoliyatini rejalashtirish, o'zini o'zi boshqarish va

ishonchni, qiziqishni rivojlantirish zarurati ko'p narsani o'rganish va bilish istagi. Aqliy faoliyatning yetarli darajada tayyorlanishi, kelajakda maktabda psixologik ortiqcha yukni yengillashtiradi, bolaning sog'lig'ini saqlaydi.

O'yin uni boshqa faoliyatga olib boradi - chizish, loyihalash, yozish. Bolalar ijodiyoti g'oyalari va natijalari bilan noyob va hayratlanarli. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, tasavvurni rivojlantirmasdan, bolaning ijodiy va aqliy faoliyati mumkin emas. Yaxshi rivojlangan tasavvur dunyoni idrok etishni boyitadi, uni yorqin va esda qolarli qiladi. Voyaga yetgan kishi unga yangi tasvirlarni yaratishga, bolaning tasavvurining realizmini rivojlantirishga, tashabbuskorlik va aqliy va amaliy tajriba o'tkazish qobiliyatini rivojlantirishga o'rgatishi kerak. Vazifalarni bajarib, bola mantiqiy fikrlashni, original yechimlarni topishni, mustaqil xulosalar chiqarishni, olingan bilimlarni ijodiy qo'llashni o'rganadi. Maqsad: Tasavvur, ijodkorlik orqali ijodiy fikrlashni rivojlantirish. Maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

Guruhda hissiy jihatdan qulay muhit yarating.

Muammolarni hal qilishda nostandart yondashuvni qo'llash imkoniyatini ko'rsating. Aqlning moslashuvchanligini rivojlantiring. Qaror qabul qilishda mustaqil bo'lishni o'rganing.

Fikrlash - bu odamning muammoni hal qiladigan aqliy jarayoni. Fikrlashning natijasi so'z bilan ifodalangan fikrdir. Shuning uchun fikrlash va nutq bir-biri bilan chambarchas bog'liq. Fikrlash yordamida biz bilimga ega bo'lamiz, shuning uchun uni bolalikdan rivojlantirish juda muhimdir. Fikrlash uch bosqichda rivojlanadi:

Vizual-samarali (bola obyektini manipulyatsiya qilish orqali harakatni o'ylaganda) yosh bolaning asosiy fikrlash turidir.

Vizual-majoziy (bolaning hodisalar, narsalarning tasvirlari yordamida tasvirlar yordamida fikrlashi) maktabgacha yoshdagi bolaning asosiy fikrlash turidir.

Og'zaki-mantiqiy (bola tushunchalar, fikrlash, so'zlar yordamida ongida fikr yuritganda) - bu fikrlash turi katta maktabgacha yoshda shakllana boshlaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda fikrlashning dastlabki ikki turi asosiy hisoblanadi. Agar bolada har qanday fikrlash yaxshi rivojlangan bo'lsa, unga har qanday muammolarni

hal qilish osonroq bo‘ladi va shu bilan u hayotda katta muvaffaqiyatlarga erishadi. Mantiqiy fikrlash - bu fikrlash orqali fikrlash.

Majoziy tafakkur asosida mantiqiy tafakkur shakllanadi. Bu tafakkur rivojlanishining eng yuqori bosqichidir. Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish bo‘yicha mashg‘ulotlar bugungi kunda juda dolzarbdir, chunki ular kelajakdagi talaba uchun muhimdir. Bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning asosiy va asosiy mezonlari quyidagilardir: muhim xususiyatlarni kichiklardan ajrata olish, fikr yuritish, taqqoslash, tahlil qilish, obyektlarni tasniflash, o‘z nuqtai nazarini muhokama qilish, sabab-oqibat munosabatlarini o‘rnatish, nostandart fikrlashni rivojlantirish. Bolaning rivojlanishi va o‘rganishi yoshiga mos keladigan faoliyat va pedagogik vositalar orqali amalga oshirilishi va bo‘shashishi kerak. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun shunday ta‘lim vositalaridan biri o‘yindir. Bolalar o‘ynashni yaxshi ko‘rishlarini hamma biladi va bu o‘yinlar qanchalik foydali va mazmunli bo‘lishi faqat kattalarga bog‘liq. O‘yin davomida bola nafaqat ilgari olingan bilimlarni mustahkamlaydi, balki yangisini ham oladi. Bolalarda ketma-ket harakatlarni bajarish qobiliyatini rivojlantirish uchun: tahlil qilish, asosda umumlashtirish, maqsadli fikrlash, taqqoslash, o‘z ishimda oddiy mantiqiy topshiriq va mashqlardan foydalanaman. Muammoli element mavjud bo‘lgan har qanday noodatiy o‘yin holati har doim bolalarda katta qiziqish uyg‘otadi. Bir guruh predmetlardan farq belgisini izlash, ketma-ketlikda etishmayotgan figuralarni izlash, mantiqiy qatorni davom ettirish kabi vazifalar topqirlik, mantiqiy fikrlash va topqirlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Bolalarni muvaffaqiyatli tarbiyalashning asosiy kafolatlaridan biri maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlashda ko‘ngilochar vizual materiallardan foydalanishdir. Darsda men tasviriy va illyustrativ materiallarga katta e‘tibor berdim, chunki u bolalarning e‘tiborini jalb qilishga yordam beradi, vizual-majoziy fikrlashni rivojlantiradi, bu esa o‘z navbatida bolaning bilim faolligini rag‘batlantiradi. Maktabgacha yoshdagi bolaning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish uning amaliy, o‘yin va kognitiv faoliyatini rag‘batlantiradigan shart-sharoitlarni yaratishga bog‘liq. Shuning uchun guruhda qiziqarli matematika burchagi mavjud bo‘lib, u erda qo‘shma va mustaqil faoliyat uchun qo‘llanmalar mavjud. Ushbu burchakda turli didaktik o‘yinlar, ko‘ngilochar materiallar taqdim etiladi: boshqotirmalar, labirintlar, boshqotirmalar.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda didaktik o‘yinlar orqali fikrlashni rivojlantirish juda muhimdir.

Qiyoslash - obyektlarning o‘xshashligi va farqini aniqlash usuli. Taqqoslashning asosiy qoidasi mavjud: siz faqat taqqoslanayotgan obyektlarni, ya’ni faqat umumiy xususiyatlarga ega bo‘lgan va farqlari mavjud bo‘lgan narsalarni solishtirishingiz mumkin. Tahlil - bu bolaning aqliy ravishda obyektini qismlarga bo‘lish usuli.

Sintez - bu bolaning tahlilda ajratilgan obyektning alohida qismlarini aqliy ravishda bir butunga birlashtirgan usuli.

Analiz va sintez har doim bir-biri bilan chambarchas bog‘liq bo‘lgan ikkita usuldir.

Abstraktsiya - bu bola obyektlarning muhim xususiyatlarini aqliy ravishda ajratib turadigan va hozirgi paytda muhim bo‘lmagan belgilardan chalg‘itadigan texnikadir. Bu natija - abstraktsiya deb ataladi.

Abstraktsiya va umumlashtirish yagona, ajralmas jarayondir. Ularning yordami bilan bola umumiy tushunchalarni oladi. Umumlashtirish jarayonida bola, go‘yo, o‘z belgilarining massasidan chalg‘ib, muayyan obyektlardan uzoqlashadi. Ammo bularning barchasi generalni tanib, shaxsning mohiyatiga chuqurroq kirib borish uchun amalga oshiriladi.

SPESIFIKAT - bola bitta obyektini har tomonlama bilishi mumkin bo‘lgan texnika. Atrofdagi voqelikni anglagan holda, bola obyektlarni bir-biri bilan taqqoslaydi, ularning o‘xshashlik va farqlarini aniqlaydi, tahlil va sintez orqali obyektlarning mohiyatini ochib beradi, ularning xususiyatlarini ajratib ko‘rsatadi, mavhumlashtiradi va umumlashtiradi. Ushbu operatsiyalar natijasida bolada atrof-muhit obyektlari haqida tushunchalar paydo bo‘ladi. Bularning barchasi fikrlash madaniyatini oshiradi. Aqliy savodxonlikni rivojlantirish uchun trening zarur. Men kattaroq maktabgacha yoshdagi bolalarning majoziy tafakkuri haqida batafsilroq to‘xtalib o‘tmoqchiman. “Majoziy fikrlash” tushunchasining o‘zi tasvirlar bilan ishlashni, g‘oyalarga asoslangan turli operatsiyalarni (fikrlashni) o‘z ichiga oladi. Maktabgacha yoshdagi bolalar (5,5 - 6 yoshgacha) ushbu turdagi fikrlash imkoniyatiga ega. Ular hali mavhum (ramzlarda) fikr yurita olmaydilar, haqiqatdan, vizual tasvirdan chalg‘idilar. Shuning uchun men o‘z sa’y-harakatlarimni bolalarda ularning boshlarida turli obrazlar yaratish, ya’ni tasavvur qilish qobiliyatini rivojlantirishga

qarataman. Taxminan 6-7 yoshda bolada u uchun ikkita yangi fikrlash turi shakllana boshlaydi - ogʻzaki-mantiqiy va mavhum.

Agar bolada ogʻzaki-mantiqiy fikrlash yetarli darajada rivojlanmagan boʻlsa, bu har qanday mantiqiy harakatlarni amalga oshirishda qiyinchiliklarga olib keladi (tahlil qilish, umumlashtirish, xulosalar chiqarishda va soʻzlar bilan operatsiyalarni bajarishda asosiy narsani taʼkidlash). Ushbu turdagi fikrlashni rivojlantirish uchun foydalanadigan oʻyinlar bolaning maʼlum bir xususiyatga koʻra soʻzlarni tizimlashtirish qobiliyatini, umumiy va oʻziga xos tushunchalarni ajrata olish qobiliyatini, induktiv nutq tafakkurini rivojlantirish, umumlashtirish funktsiyasi va qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. mavhum. Shuni taʼkidlash kerakki, umumlashtirish darajasi qanchalik yuqori boʻlsa, bolaning mavhumlash qobiliyati shunchalik yaxshi rivojlangan.

Ogʻzaki-mantiqiy tafakkur jarayonida bir hukmdan ikkinchi hukmga oʻtish, ularning baʼzi hukmlarning mazmuni bilan boshqa hukmlarning mazmuni vositachiligi orqali oʻzaro bogʻliqligi sodir boʻladi va natijada xulosa shakllanadi.

Mantiqiy muammolarni hal qilish orqali ogʻzaki va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun induktiv (birlikdan umumiyga), deduktiv (umumiydan birlikka) va traduktiv (birlikdan birlikgacha) talab qiladigan vazifalarni tanlash kerak. birlik, umumiydan umumiyga, xususiyydan xususiyyga).

Abstrakt-mantiqiy tafakkurning yetarli darajada rivojlanmaganligi - bola sezgilar yordamida idrok qilib boʻlmaydigan mavhum tushunchalarni (masalan, tenglama, maydon va boshqalar) yomon egallaydi. Tushunchalar obyektlarning mohiyatini aks ettiradi va soʻzlar yoki boshqa belgilar bilan ifodalanadi.

Ammo, bundan tashqari, sezgi yosh bolalarda eng koʻp rivojlangan koʻrinmas va nomoddiy tuygʻu. Ular oʻzlarining harakatlarini diqqat bilan oʻylamasdan, ularni tahlil qilmasdan, intuitiv impulsiga ergashadilar. Ular shunchaki oʻzlarining sezgi tuygʻusiga ergashadilar. U xotirani, mantiqiy fikrlashni yaxshilaydi, idrok aniqroq boʻladi. Men mantiqiy oʻyinlar yosh guruhlarida turli yoʻnalishlarda fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi, degan xulosaga keldim, bu uni katta maktabgacha yoshda rivojlantirishni yanada osonlashtiradi. Kelajakdagi ishimda men katta yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolalarda turli xil fikrlashni rivojlantirishni davom ettiraman. Men oʻzim uchun asosiy vazifa deb

hisoblayman: mantiqiy o‘yinlar orqali bolalarda tabiatda hissiy jihatdan samarali bo‘lgan va kognitiv qiziqish, gumanistik va estetik tajribalar, yaratishga amaliy tayyorlik ko‘rinishida ifodalangan atrofda dunyoga shunday munosabatni shakllantirish. ularning atrofida. Atrofdagi dunyoga munosabatni shakllantirish jarayoni murakkab jarayondir. Qiyinchiliklar, birinchi navbatda, uning yashirinligi bilan bog‘liq. To‘g‘ridan-to‘g‘ri shakllanish davom etayotganda, biz natijada qanday munosabatga ega bo‘lishni bilmaymiz. Umid qilamanki, bu iste‘molchi emas, balki ijodiy bo‘ladi. Men foydalanadigan tajriba, usullar, texnologiyalar menga ijobiy natijaga erishishga yordam beradi.

Tushunish nima? Rasmni, eshitilgan hikoyani, o‘qilgan xatni tushunish degani nima? Bola birinchidan, idrok etilayotgan bir butunning qismlari o‘rtasidagi bog‘lanishni aniqlaganida, ikkinchidan, anashu yangi narsa bilan undagi bilim o‘rtasida bog‘lanish hosil bo‘lgandagina tushunish haqida gapirish mumkin. Bolalarning adabiy asarlar va ularga ishlangan illyustratsiyalarini qanday tushunishlarini ko‘rib chiqamiz.

Ular matn mazmunini tushunishga yordam beradigan rasmlarni, qisqacha video roliklarni ko‘rib chiqadilar, rasmlarni tushunishga olib boradigan she‘rlarni tinglaydilar. Olti-yetti yoshli bola har bir so‘z bilan narsaning tegishli obrazi, uning sifati, harakati o‘rtasidagi bog‘lanishni aniqlagandagina matnni tushuna olishini ko‘rsatadi. Bu bog‘lanish osonlikcha aniqlanadi, chunki gap bolalarga tanish narsa va hodisalar ustida ketyapti. Ular rasmdagi voqea hodisani ko‘rib tahlil qiladilar, mustaqil fikrlaydilar va tarbiyachiga yoki uyida ota-onasi yaqin insoniga gapirib beradilar. Bu esa bolaning tafakkurini rasm orqali boyitib, nutqining rivojlanishiga katta yordam beradi. Bolalarga tanish mazmunni ifodalovchi har bir so‘zni tushunish ularga so‘zlar o‘rtasidagi bog‘lanishlarni ham osonlikcha aniqlashga, ya‘ni butun gapni tushunishga yordam beradi, bu esa hamma matnni tushunib olishning zarur shartidir. Qiyin gaplarga notanish so‘zlarning kiritilishi bolaga gapning qismlari o‘rtasidagi bog‘lanishni aniqlash, demak, muayyan gapda ifodalangan fikrni tushunish imkonini bermaydi. Bunda tarbiyachi lug‘at ustida ishlashiga to‘g‘ri keladi. Bola nutqiga yangi so‘zlar kirib kelishi, uni eslab qolib, muloqot jarayonida qo‘llashi katta ahamiyatga ega. Bolalarga biron-bir ertakni audio eshittirib, so‘ngra qo‘liga rasmlarni berib, ertakni ketma-ketlikda to‘g‘ri joylashtirishni taklif qilish lozim. Bolalar voqeaning ketma-ketligini eslab qolgani kabi rasmni tuzadi.

Ba'zi bolalar rasmni to'g'ri, ba'zilar esa tugal qilmasligi mumkin. Bunday holatda tarbiyachi ertakni yana bir bor o'zi hikoya qilib berishi, yoki audio eshittirishni qayta qo'yishi mumkin. Mana shundagina bolada eslab qolish va mustaqil fikrlash shakllanadi. Bolaga idrok etilayotgan materialdagi xilma-xil bog'lanishlarni aniqlab olishda yordam beradigan tarbiyachining bunday ishi uning mantiqiy tafakkurini o'stiradi.

Mustaqil fikrlashning xususiyati aynan xilma-xil narsalar, voqealar va ularning har biri ichidagi turli bog'lanishlarni aniqlab, aniqroq ochish va bu bog'lanishlarni so'zlar bilan ifodalashdan iboratdir.

Topishmoqlarni topishda yoki maqollarni mulohaza qilib ko'rishda, hikoya oxirini o'ylab topishda, turli narsalarni guruhlar bo'yicha umumlashtirishda, bola bajaradigan barcha aqliy ishning asosida fikrlash jarayoni: analiz va sintezdan iborat tushunish jarayoni yotadi.

Bolaning fikr yuritish faoliyatidagi analiz va sintez jarayonlarining o'ziga xosligi ularning mantiqiy tafakkur xususiyatlarida namoyon bo'ladi. Bolalar qanday fikr yuritadilar? Masalan, bolalar tirik quyovni tomosha qilyaptilar. Uni hozirgina guruh xonasiga olib keldilar. Bu bolalarning ana shu hayvonni o'rganayotganliklari "analiz qilayotganlari", u analizning izchil emasligi, quyovning tashqi ko'rinishi yetarlicha tahlil qilishga ham tayyor bo'lmasliklariga qaramay, ular tezda sintezga o'tayotganliklari haqidagi fikrlar edi. Bolalar hayvonni kuzatayotib, ko'p narsani birinchi bor ko'radilar, biroq bu yangiliklarni o'zlari bilgan, o'z tajribalarida bor bo'lganlar asosida osonlikcha tushunib oladilar.

XULOSA

Tajribadan ko'rinib turibdiki, bolalar kuzatish taqqoslash, xulosa chiqarish, o'z taxminlarini amalda tekshirish natijasida mantiqiy to'g'ri xulosalar chiqaradilar. Bolalarning aqliy ishi mulohaza yuritishda, taqqoslashda va xulosa chiqarishida ko'rinadi. Bu ishlar asosida analiz va sintez jarayonlari yotadi. Har qanday fikr yuritish mulohazasi analiz-sintez asosiga quriladi, ya'ni butunni qism, elementlarga bo'lish va ular o'rtasidagi bog'lanishni aniqlash, bu esa butunni yaxshiroq tushunib olishga olib keladi. Bolalarni bu jarayonga maxsus o'rgatish kerakki, bunda ular muayyan hollarda harakatning ma'lum usuli sifatida har bir yo'ldan foydalanishni bilib olsinlar. Shunday

qilib, taqqoslash usuli, agarda bolani ana shunday aqliy fikr yuritishga maxsus o'rgatilsa, bolaning aqliy faoliyatida muayyan usulga aylanishi mumkin. Aqliy faoliyat usuli sifatida taqqoslashni egallab olganligi bolaning anashu usulni qayerda qo'llash mumkin va qayerda qo'llash kerakligini o'zi topishida va yangi masalani hal qilishda undan foydalana olishida namoyon bo'ladi. Bularning barchasi bolalarning mantiqiy tafakkurini mashq qildiradi va mustaqil fikrlashiga yordam beradi.

Adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz // Xalq so'zi 2016 - yil 16 - dekabr.
2. Mirziyoyev Sh.M. O'qituvchi va murabbiylar – Yangi O'zbekistonni barpo etishda katta kuch, tayanchimiz va suyanchimizdir. “Yangi O'zbekiston”, 2020-yil 1-oktabr 3-bet.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrda 802-sonli “Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida”gi Qarori. <https://lex.uz/docs/-5179335>
4. Takomillashtirilgan “Ilk qadam” davlat o'quv dasturi. – T.: 2022.
5. Ilk va maktabgacha bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari. -T.: 2018.
6. Vygotskiy L.S. Fikrlash va nutq (to'plam). – M.: 2011.
7. Rubinshteyn S.L. Fikrlash va uni o'rganish yo'llari haqida / S.L.Rubinshteyn. - M.: Pedagogika, 2012.
8. **Salaeva M.S.**, Luxmanovna N.M. Kichik maktab yoshdagi o'quvchilarni ijtimoiy faolligini rivojlantirish // SCIENTIFIC PROGRESS VOLUME 3 | ISSUE 3 | March, 2022. ISSN: 2181-1601. Uzbekistan www.scientificprogress.uz Pages 380-383. <http://www.scientificprogress.uz/storage/app/media/3-3.%20064.%20380-383.pdf>
9. **Salaeva M.S.**, Shoyunusova F.S. Bola shaxsini shakllantirishda ota-onalarning o'rni // *Образование и наука в XXI веке*. Международный научно-образовательный электронный журнал. ISSN: 2658-7998. Электронный журнал. Выпуск №24 (том 4) (март, 2022). - С.751-754. https://www.mpcareer.ru/_files/ugd/Mapr%202022.%20Tom%204.pdf
10. **Salaeva M.S.**, Umirova X.S. Bola tarbiyasida oila va maktabning o'zaro hamkorligi // PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS. - Australia, Melbourne. 2022. – B. 114-123. <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:yMSYe6TfxoMJ:https://academicresearch.com/index.php/icpass/article/download/294/515&cd=4&hl=ru&ct=clnk&gl=uz> <https://zenodo.org/record/6762227#.Y1G7dXZByUk> <https://doi.org/10.5281/zenodo.6762226>